

131
2
MIRACULUM MUNDI,

Sive

PLENA PERFECTAQUE

descriptio admirabilis Naturæ,

ac Proprietatis potentissimi

SUBIECTI,

Ab antiquis

MENSTRUUM UNIVERSALE

Sive

Mercurius Philosophorum

dicti:

Quo

Vegetabilia, Animalia & Mineralia facil-

lime in saluberrima Medicamenta, & imper-

fecta Metalla in permanentia ac perfecta

transmutari possunt.

In gratiam secretæ Naturæ Scrutatorum

editum,

à

JOHANNES RUDOLPHUS GLAUBERO,

atque ex Germanico Latinum factum.

Cum S. Cæs. Majest. Privilegio.

Impressum AMSTERODAMI,

Apud JOANNEM JANSONIUM.

M. DC. LIII.

VIII 5

MIRACULUM

LIBRARY

of the

at Proprietary

2nd Edition

UNIVERSITY

of

Library

of

Library

Library

Library

Library

Library

Library

Library

Library

Library

Library

Library

Library

Library

Library

P R Æ F A T I O

Ad

L E C T O R E M.

*Vicunque hic de incomparabilis
 Subjecti, ab antiquis Philosophis
 Solvens sive Menstruum Uni-
 versale dicti, Proprietate, natura
 & essentia agens libellus occurrit,
 & summarum ipsi à me adscriptarum virtu-
 tum lectione offenditur, ideoque quia captu-
 rem non assequitur, fidem derogandam censet,
 ei notum esse volo, quicquid ei virium tribui-
 tur, illud nequaquam figmentum, somnium
 vanamque esse opinionem, sed diligenti pluri-
 maque praxi inventam veritatem habendam.
 Quin vero nonnulli sint futuri qui hæc in du-
 bium vocantes meras impossibilitates judica-
 bunt, facillime conjicio, qui perspectissimum
 habeo, quanta mysteriorum Naturæ ignoran-*

tiâ præsens mundus, proh dolor, laboret, certus hoc scriptum non omnibus arrisurum: illis qui in Naturæ cognitione aliquousque pervenere, nimis clarum & apertum, imperitis vero, nudis tantum opinionibus refertis, Cimmeriæ tenebræ judicabitur, altero plus, altero minus æquo factitatum esse credente: verum hoc solatio est quod nondum natum esse sciam, qui omnibus placuerit, vel placere potuerit; præmium quod miser mundus præripere non valet, spretis, instar innocuæ procellæ, hujusmodi incertis judiciis, in futurum exspecto. Qui omnia Cavillatorum ora obthurare velit, ei, honos sit auribus, multum merdæ sit oportet, ut vulgus ait: nec aliam quam ingratitude mercedem pravus mundus sinceris hominibus unquam retribuit. Nonne Christum Salvatorem ipsam Virtutem & Veritatem cum suis Apostolis, Sectatoribusque persecutione tandemque morte afflixerunt? quem si plurimi seculi nostri scribæ etiamnum penes se haberent, nova internecione tollere haud erubescerent, cujus multifaria DEI virtute edita miracula vel impossibilia vel diabolica traducerent, ipsum confestim ad ignem abrepturi. Hac stupenda malorum ingrati-
tudo

tudo causa est, cur multa humano generi alias proficua bona in tenebris delilescant. Quam primum enim aliquis creditum sibi talentum juxta CHRISTI mandatum non defodere, sed in proximi commodum fenori dare contendit, ex templo viperina Phariseorum progenies proximi emolumento semper invida, veritatem oppugnat, ut vel optimus quisque eorum ludibria non effugiat. Num plus lucri erit, si omnia tua inventa mundo prostitueris, quam si celaveris? Hanc ob causam plura impræsentiarum non agam saltem quæ miracula hoc Universali menstruo patrentur, indigitabo: integrum cuique erit, fidem quantam libuerit, dictis adhibere, mea nil intererit, si vel à nemine credantur, mihi satis fuerit, ubi & qua ratione Veritas sive Naturæ Secreta invenienda sint, ostendisse.

Quod ad Subiectum attinet, cujus Naturam & Operationes delibare constitui, hoc isti est simile, cujus in Opere Minerali mentionem feci, Alkahesti nomine insigne, quam appellationem non absque ratione ei impositam ibidem demonstravi. Cum ergo jam dudum

optima quorundam Philosophorum Menstrua eodem nomine inclaruerint, mihi verò non constet, an illorum meo, meumve illorum viribus ac natura simile fuerit, non valde discrucior: parum enim refert, diversa Menstrua eodem nomine gaudere, etiamsi sibi per omnia non respondeant.

Nam quemadmodum vinum est vinum, licet in Germania, Italia, Gallia, Hispania ve provenerit, singula tamen vinum sunt, ut ut alterum alteri viribus ac sapore præcellat, modo natura viresque, quæ vino inesse debent, in eo deprehendantur. Idem de meo Alkahesto iudicium esto: Scilicet, quod, si vires nomini sint congruæ, ex quocunque demum Subjecto sit extractum, jure merito eodem quoque nomine nuncupabitur. Quod ut melius assequare, Alkahesti nomine intelligo calidissimam, igneam, siccam simulac humidam aquam, corrosiva virtute vacuam, qua Vegetabilia, Animalia, Mineralia, non tamen omnia eodem modo, absque strepitu soluta in saluberrima medicamenta, ut parte I. Operis Mineralis innui, elaborantur. Quia vero ex quo ista scripsi, multi tale Menstruum

struum ex suo quisque Subiecto preparare sunt conati, impostores etiam aquam plane corrodentem aliis pro eo porrexerunt, se hoc secretum à me adeptos esse mentientes, idem quod in Opere Mineral. descripserim, tum & alter alteri putatitium istud Solvens Universale care vendidit, cujus natales atque preparatio ipsum venditorem lateret, ut ita cæcus cæcum ducens in periculosa avia secum abduxerit, id cum mihi innotuerit, nolens volens lectori palam facere debui, quæ propriè sit natura Alkahesti mei, quæque ipsius vires, ut erranti sit norma, quâ de suo Alkahesto, num meum sit, dijudicare queat.

Ergo, hoc incomparabile Subiectum vocatur Solvens Universale, quia ejus beneficio multa incredibilia in preparatione bonorum pharmacorum, metallorumque preparatione præstantur: nemo tamen credat, quod instar fortis, regiae aliisque corrodentis aquæ sive menstrui metalla celeriter ac violenter solvat, minime gentium; sed alia prorsus ratione operatur, Vegetabilia nempe atque Animalia via humida in digestionem solvuntur,

vuntur, in qua solutione puriores partes ab impuris secernuntur.

Mineralia vero ac Metalla possunt & ipsa ipsius beneficio humidâ viâ soluta in bona Pharmaca redigi, vel in meliora metalla lavari, purgari & maturari, sed non eadem felicitate ac celeritate, atque viâ siccâ, quàm plurimæ admirandæ inexpertis incredibiles mutationes, mox prolixius tractandæ perficiuntur. Præter hos 2. solvendi modos, quorum (ut rei possibilitatem monstrarem) nonnullis sciendi copiam feci, adhuc alius longe diversus occurrit, quo metalla aliaque Subjecta celeriter coram oculis meliorantur, atque in optima medicamenta & puriora corpora maturantur, depurantur, transmutantur: Cujus Solutionis rationes cuivis exponere non opus est, maximè, quia iste labor solertem chymicum requirit, paucique sunt, quibus Naturæ arcana scrutari cordi est, sed plurima chymicorum turba vanis processibus se divexans nil Solidi in Medicina & Chymia intelligit, qui imaginarii artifices, ubi in vera scripta incidunt, eorumque sensum obtusis suis cerebellis non assequuntur, Au-
toris,

Etoris, maledictis lacerati, industriam, ac indefessum in communicando suo talento præstitum laborem dedignantur, unde fit, ut qui aliquid boni profert, nil præter ingratitude nem expertus, talentum suum defodere, secumque sub tumulum deferre, quam in suum damnum propalare malit. Atque hæc unica est causa, cur hujus menstrui usum in præparandis medicamentis, metallisque meliorandis non sim verbotenus prosecutus, saltem quid ejus adminiculo effici possit, indigitans, ut quid de eo judicandum sit, manifestum fiat, num quod ab aliis pro tali venditatur, isti in Op. Miner. descripto, & hic sub incudem revocato simile sit, nec ne: haud ambigo, quin multi sint animum desponsuri, animadvertentes, suum Alkahest, ista quæ meo Menstruo hic adscribo, nullatenus præstare, simulque credituri, non esse rem tam facilem, atque antea putaverant, sed etiamsi ex vili oriatur Subjecto, tamen ejus inventionem & usum longe difficillimum existere. Quicunque enim tale menstruum habet, quo hæc sequentia parantur, ille se Solvens Universale, vel Mercurium Philosophorum, apertum ad veram Medicinam & Alchymiam ostium,

*revera possidere gaudebit. Ideo in scrutato-
rum gratiam nonnihil virtutum viriumque
ejus, quantum par est, ut magnalia D E I inde
patefiant, & homo Creatori, omnis boni dato-
ri laudandi & gratias agendi materiam nar-
ciscatur, recensere exordiar.*

DE INGENTI VIR- TUTE VIRIBUSQUE, nec non admirandi hujus Menstrui universalis natura & pro- prietate,

Res præcipuè operationes hujus beneficio præstari posse operæ pretium est cognoscere.

Primò, omnia Vegetab. & Animalia in liquorem soluta maturat, venenoque sublato in salutaria medicamenta convertit.

2. Mineralia atque Metalla tam humida quam sicca viâ solvit, venena crudita-temque corrigit, maturat & figit, ut bonæ fiant medicinæ, & post fixationem bonum ac genuinum ☉ & ☽ exhibeant.

3. Eadem Met. Miner. Lapides, aliaque compacta, 2. prædictis modis non solubilia subiecta solvit, maturat, purificat, horæque spacio metalla plus exaltat, quam priores 2. Solutiones toto die non value-
rant, quorum in melius mutationem in singulas horas observare licet: solvit Metalla ac Miner. in penetrantem Spiritualitatem, ut Metallum, à menstruo non feceratur,

natur, sed ex utroque humida juxta ac sicca solutio fiat, ex qua purior metalli pars, five illa ☉ sit, five ☿ (præsertim si plura junctim fuerint soluta) post præmissam fixationem arte præcipitatur: unde satis liquet, in omnibus imperfectis met. bonum ☉ & ☿. vulgari cupellarum examine non notabile abscondi: quæ Operatio, menstruo tantum grosso modo præparato absoluitur: quod si hic hermaphroditus volatilis ac Spiritualis Mercurius rursus fixus ac corporeus evadat, credibile est, eum multis numeris subtiliorem, penetrantior, efficaciorque ad solvenda, alteranda & perficienda corpora esse, atque antea fuerit.

Hic ejus usus est in genere: Speciatim vero multiplicem suam virtutem abunde exerit, ante cujus descriptionem non inconconsultum videtur, quodnam sit commune hujus Subjecti nomen, quidque de eo vulgus sentiat, subindicare. Quod ut paucis expediam, nil est aliud, quam nudum Sal terræ, ex quo Sal petræ conficitur: verum, quod quodvis terræ Sal, vel vulgare Sal petræ harum sit virium, quas meo Subjecto hic assigno, nullus dixero, cum sua cuique

cuique usui debeat eisdem præparatio, juxta quam diversas virtutes expectabis.

Verbo : Hoc Subjectum, cunctis universæ terræ incolis, singulisque Ordinibus, notissimum esse convenit, quippe quod non modo homini, sed omni insuper Creaturæ pro varia ejus applicatione, commodare vel nocere aptum natum est. Prætermittis ergo Superioribus Magistratibus, quid cuivis Ordini, boni malive inde oriatur, vel quid eum commonefaciat, factò à Spiritualibus, quos vocant, qui omnino tales esse debebant, initio, aperiam.

Nemo, qui vel per transennam res humanas inspicit, ignorat, quam indefinenter omnes omnium religionum theologi de pulpito suis auditoribus inculcent, ut tales sint, in fide ac vita, quales se, cum subito de hoc mundo ad ultimum judicium atque severum tribunal sint abripiendi, fuisse optaverint : id quod rectissime fit, neque toties dicitur, quin, ut frequentius & dicatur, & re ipsa observetur, necessarium est & utile. Quotus vero quisque, exceptis paucis, harum rerum satagit? sane, ipsa experientia teste, nec qui dicit, nec qui audit. Cum Christi ad judicandum mun-

mundum, adventus, ex improvise, cum omnes imparatissimi erunt, instar fulguris fulminisve Superiorum Elementorum, vel furis nocturni instar, continget, (id quod nemo ibit inficias) temporis illius fulgetra ac tonitrua nulla cum re aptius quam cum hujus Subjecti vi ac potentia conferri atque adumbrari possunt. Homo enim si lethifera tormentarii pulveris compositio ex eo prius confecta est, (de qua 2. Furnorum parte actum) quam meritò omnes metuere, eoque semper ad mortem parati esse debebant, eo mediante oculi ictu, è medio tollitur. Quæ admonitio si non sedulo fiat, futurum damnum plerisque animarum pastoribus, hoc sibi divinitus injunctum munus turpiter negligentibus, imputandum erit: Nam Deus nihil frustra ac sine causa condidit: & quemadmodum ferenus dies, jucundissimaque atque vivifica Solis lux, æternam lucem vitamque: cæca, frigida, horrenda, lethalis nox, extremas tenebras, damnationem, mordentem vermem, æternam mortem & cruciatum impiorum; ita & terrenum fulgur, fulmenque Salis petræ celerrimum ac subitaneum Christi adventum nobis ad vivum depin-

depingit; quod ut Ecclesiastici suæ fidei commissis animabus exponentes, à perditis viis eas revocent, hic notandum offerens, nullius sinistram interpretationem mihi, qui hoc publici boni gratia scripserim, ob id in meam perniciem cessuram confido.

Juris periti hoc terribile Subjectum spectantes, perpendant, si quando Principibus sui lucri causa, sint bellorum autores, quibus urbes evertuntur, agri vastantur, cives in exilium aguntur; vel jus fasque ex gratia pro suo lubitu pervertunt, justum condemnant, malo patrocinantur, perpendant, inquam, alium Judicem, qui nec largitionibus corrumpitur, nec personam respicit, inexpectato adventu suo omnium facta examinaturum, justissimamque pro sua æquitate sententiam laturum esse.

Medicis, Chyrgis, Pharmacopæis hoc Subjectum, ex quo, vel per quod summa contra naturales hominum morbos medicamina parantur, inservit: unde vulgaris illius Philosophorum dicti veritas indubitanter asseritur: quod scilicet ex summo veneno, summa contra morbos medicina sit

fit paranda. Nitrum autem deterrimum esse venenum, 2. Furnorum Parte evici, ubi illud ipsi Basilisco præferebam: & quod ex eodem Nitro, eoque mediante, optima Medicina sit præparanda, hic probatum eo. Prima Operis Mineralis parte, quo pacto, mediante Alkahesto, & Vegetab. Anim. Metallisque multifaria, aliisque multis parasangis anteponenda medicamenta sint præparanda, in gratiam Medicorum, Chirurgorum, aliorumque Medicinæ operam dantium vulgavi.

Multa vero de Medicinis impræsentiarum differere animus non est, suffecerit, quarum sit virium, quibusque usibus hoc universale Menstruū destinetur, commonstrasse. Diximus, illud omni Ordini, superiori juxta atque inferiori, Spirituali ac Seculari, Nobili, ignobili, diviti pauperique prodesse posse: quorum Medicus ordo haud sane postremus est censendus. Nam si rem æqua lance trutines, immortalis anima homini ante omnia est curanda, post illam, Corpus ac naturalis vita, ipsi post animæ salutem charissima: tandem bona ac facultates, instar accidentis cuiuspiam, quæ uti in mundum non attulit,
ita

ita nec secum ex mundo deferet, sed tanquam viliores partes mundo relinquet. Sanitatem ergo cunctis mundi opibus longe præcellere, cum sit notissimum, quo pacto huius menstrui beneficio conservetur, & amissa reciperetur, ut primo loco doceatur, altero, qua ratione honestus victus per illud sit habendus, ipsa ratio flagitat. Si quis enim cornu-copiam habeat divitarum, morbis doloribusque obsitus, cui usui erunt bona, quibus absque sano corpore frui non detur?

Quocirca prima Animæ, proximæ corporis salutis, tertia demum cura externis bonis naturæ lege debetur. Cum homo veram in Deum fidem habet, cum pacata erga proximum conscientia, tunc demum bonis caducis, hilari animo, temperanter & cum gratiarum actione ad Dei gloriam frui licebit. Corporis sanitatem, honestumque victum ex præfato Subjecto sufficienter peti posse, monstrare aggredior, animæ verò felicitatem viris ad hoc à Deo destinatis committo, quibus pro animabus suæ curæ creditis, sed incuriâ malitiâve neglectis, in avia abreptis, æternoq; exitio perditis, satis exacta ratio olim erit reddenda.

B

Huic

Huic promisso ut satisfaciam, quæ inaudita istius Subjecti beneficio in Medicinâ edi possint, revelare auspicor, proximâ, post Deum, in naturalibus morbis, homini omni miseriarum genere obnoxio, solatii ac salutis tabulâ.

Morborum enim vestigantes originem, non invenimus aliam præter Peccatum, quod protoplastæ nostri sua transgressione nobis hæreditarium fecêre, omnipotenti vero sit laus, quod mediatorem est gratificatus Jesum Christum, qui suo ad Crucis usque mortem obsequio cœlesti Patri nos reconciliavit, primorum parentum inobedientiam expiavit, ex morte liberavit, viam ad vitam patefecit : nihilominus tamen maledictio incumbit nobis, ut omnes summis doloribus in lucem editi, perenni curarum ærumnarumque tempestate adolescentes, molestiis fracti, ac deficientes, ad extremum terribili morte, contra cujus vim nullum in hortis medicamen est, abripiamur. Sed quia, quicquid vitæ usurâ gaudet, mortem quantum ac quamdiu potest, declinat, morbusque ejus prodromus & est & habetur vulgo, mirum non est, si eam pro virili, quoad Deus permittit, tantisper

tisper vitemus & arceamus. Omnis Creatura in terra, aqua, super terra, & in aëre, ad minimum usque vermiculum, quamdiu valet, à morte se tuetur, quin qua ratione illa ad præfixum usque vitæ terminum sit cavenda, ipse Deus animantibus insculpsit, & si fortè una ab alia casu studiove lædatur, quid sibi sit levamini, cujus ope, si modo ejus copia detur, nec ab eo excludatur, illatum damnum reficiat, paterne est largitus: Solus homo hoc naturâ nescit, sed indefesso studio id addiscere necesse habet, unde nullum animalium pluribus morbis miseris que subjacet, quam homo, quod totum peccato acceptum est ferendum.

Qui miseriarum, cruciatuum, morborumque fons cum solum peccatum sit, objiciet nonnemo, dicens: Quid medicina opus erit, si peccato remoto, ipse morbus evanescit: atqui facilius erit peccato nuntium mittere, quam tot ingrata decocta absorbere. Is responsum habeat: Verum esse quod Deo nihil non sit possibile, nosque si fides in Deum sit firma, sine Pharmacis à morbis præservari ac liberari posse: sed talem fidem ubi reperies, quæ

etiam Christi temporibus erat rarissima, cum inquit, Si fides sit vobis, quantum est sinapios granum, montes loco movebitis: nos verò nec arenæ atomum movemus, unde nos omni ferè fide ac fiducia in Deum carere satis liquet.

Non defunt testimonia, quod homines ex indubitante erga Deum fide naturæ leges transcendentia miracula ediderint: Si fides istorum 3. in fornace candente non fuisset maxima, ex igne intacti non prodiissent: hujusmodi fidei etiam Moses, David, Daniel, Apostoli, aliique Sancti ad patranda miracula, fuere participes: neque hoc à vero abludit, quod, si quis ex nostra tam perversa generatione firmissimam, non vacillantem, sed fiducia plenam fidem habeat, ille non minus quam prisci similia facinora sit editurus: penes quem autem ista fides erit? Hanc ob causam naturalibus mediis, quæ etiam absque hominis fide operentur, nobis contentis esse convenit; cujusmodi Medium naturale est Medicina, morborum, etiam absque fide, medicatrix: quod si naturalia remedia fidem habeant conjunctam, hoc major successus erit, ita ut jure sit dicendum *Ora & Labora,*

Labora, non Cura atque Plora. Quod in hunc finem dicitur, ut exploratum reddam, Fidem etiam absque Medicina, quod Christianum est, & hanc absque illa, quod pecuinum est, sanare. Væ verò illi, qui medicina, pecudis instar utitur, eique energiam, non soli Deo fert acceptam. Hinc medicinam vilem plus apud fidelem, quam apud incredulum nobilissimam præstare assero, eandemque medicinam in eodem morbo discrepanter operari, cujus causa tum ægrum, tum medicum sæpenumero fugiat. Complures, soli medicinæ nixi, pretiosissimis quibusvis inhiant, ut plurimum ipsos fallentibus. Opulenti magnam unionum, gemmarum, lapidis Bezoar, auri lævigati, similiumque mortuarum rerum vim deglutiunt, unde facilius à morte infestantur, quam si ignobilem herbam assumfissent, solummodo hanc ob causam, quia auxilium à pretioso pharmaco, non à Deo exspectarunt. Hæc verò mea, quam trado, Medicina, magni pretii non est, & insuper maximarum virium, cujus tam pauper quam dives compos fieri, & ab omni curabili morbo, Dei gratia adspirante, liberari poterit.

PRÆPARATIO.

℞. 2. vel 3. libras hujus Menstrui, cujus rodentem naturam ignis vi in non corro- dentem transmuta, & habes Menstruum præparatum, quo hanc Medicinam elabo- rabis, nempe, in hoc menstruo tantam Pri- mi Entis auri, quod passim in mundo, sed præcipuè in aurifodinis copiose reperitur, solve, quantum in calore attrahit, ut fiat solutio rubea, quam cum suo vini solven- tis pondere aliquot dies digere, fiet sepa- ratio partium puriorum ab impuris, feci- bus à medicina ad fundum secedentibus ac removendis, hæc leni calore concentrata rubeus pellucidus erit lapis, solubili sali- simillimus, probè fervandus. Medicina erit nulli præterquam Philosoph. Lapid- i secunda, post centum annos ejusdem cum primo confectionis die bonitatis, omnia quæ recenseo cum stupore peragens, pro qua dignas Deo gratias nemo mortalium unquam persolverit.

USUS

USUS HUIUS MEDICINÆ IN GENERE.

HÆc universalis Medicina omnem morbum naturalem, tam recens natum, decrepitorumque, quam robustorum citra omne periculum curabit dosi valde exigua, nulli nauseam pariente, ut vulgares cyathi solent, sed ab 1. ad 8. usque grana, quod summum sit, quolibet liquore, jure calente, vino, zytho, aqua, lacte, pro ægri conditione propinanda. Vires, prout vel ægri, vel morbi natura diversum postulat diversimode edit: si intra præscriptos doses cancellos subsistas, operatio erit insensibilis, roborat, mundificatque humidum primigenium, omne malum modo plane mirabili è corpore foras agit, singulis, alternis, tertiisve diebus assumpta: morborum accidentalium præservatoriū, veneni, aërisque infecti obstaculum & correctorium. Sin major fuerit dosis, evidentior, erit operatio, per sudorem, urinam, sputum, interdum & *ἀνω καὶ κάτω* pro tuo lubitu, dosin augendo vel minuendo, si & morbi indoles illud ferat, qui pluri-

mus minimo hujus medicaminis pondere, sine oculari observatione curatur, sed radicatus notabilem operationem exigit, si minori, invisibiliter agenti dosi, parere recuset: quod hanc medicinam præparanti & utenti probè tenendum, ne in excessu vel defectu peccet, sed medium servando cum præmio laudis palmam auferat.

Sed quo minus aberres, usum ejus, in gravissimis morbis mihi probatum, pluribus circumstantis docebo.

In *Peste*, aliisque contagiosis febribus homo Dei gratia præservatur, si grani dimidium, infanti, puerove; mediæ ætati integrum; adultis vegetisque 2. vel 3. administrentur; quod si contagio sit correptus, dosi pro ratione ætatis sit dupla vel tripla, æger diligenter apertus liberaliter sudet; morbo nondum expulso, postero, vel tertio die dosin repetat, vel donec perfecte fuerit restitutus.

Hic præservandi curandique modus non modo in *Peste*, sed & omnibus contagiosis, frigore, vel æstu infestantibus morbis, cunctisque febribus, observatus, pluribus Pharmacis non eget, hoc unico cum ardentibus ad Deum precibus ad propulsandum

sandum deterrimum Pestis malum, laterum compunctionem, aliasque vulgares febres, cum bono Deo sufficiente.

In *Epilepsia* qua modo geniti, auxilii inopes catervatim extinguuntur, hæc Panacæa certissimum est remedium, si mox à partu quarta vel media grani pars cum lacte vel recenti, Salis experte butyro exhibeatur, tertio die dimidium granum, octavo die tantundem, & liberatus erit: sin post intervallum paroxysmus redeat, parum aucta dosis tantisper repetatur, donec cesset. Matres familias hanc medicinam sibi commendatissimam habeant, quibus liberi, cætera incolumes, hoc solo malo miseri eripiuntur, magno medicorum quorundam errore, isti ætatulæ plenos inefficacis aquæ perlæ cyathos, lapides bezoar cum aqua vel pulvere pæonia, aliisque ineptis rebus infundentium.

Adulti ab uno ad 6 grana quotidie assument, si curæ vacare possunt, sin minus 3. quarto die semel, usque dum nulla morbi vestigia supersint: nihil præter hanc medicinam sumentes, eo die à frigido aëre, tresque vel 4. horas à cibo abstineant.

In *Lepra*, similique fæda scabie tutius hæc medicinâ remedium non datur absque mo-

lestia radices mali exstirpans: nec unquam optato frustrabere effectū si modo æger viribus pollens curationem feras.

In abominabili, *Gallorum* nomine infami *Scortatorum morbo*, certius nihil invenies, modo dosis eò excrescat, ut non tantum plurimum sudorem, sed & vomitum cum sedibus cieat, alternis diebus sumta, donec æger, quod una alterave hebdomade fiet, convalescat.

In *Hydrope* æger quotidie unâ dosi utatur, (subsequente aliquot horarum jejunio, ut in aliis morbis fieri consuevit,) non vero magna, sed ab uno grano ascendendo, donec medicina non vomitum, sed nauseam causetur, quo signo, quanta ægro dosis conducat, conjicitur: postea detur unum vel etiam 2. grana minus, donec omni aquâ per sudores, sedes, urinas evacuatâ, æger pristinae sanitati sit restitutus. Hæc sola Panacæa, si morbus non omnino deploratus sit, ægro citissime ac felicissime haud dubie salutem reddet.

In *Podagra*, cum Lepra & Hydropisi, apud medicorum vulgus incurabili, hæc universalis medicina mirabilia, brevique tempore plura præstat, quam credideris, si
rem

rem prudenter geras: humorum affluxum citò retractum, insensibiliter ex corpore exturbat, doloribus sensim remittentibus, tumore sidente, paroxysmus tolerabilior fit, serius redit, ad extremum emanet. Doseos eadem sit ratio, atque in Hydrope præscripti, ab uno grano ad usque nauseam ascendendo, tunc, detracto uno alterove grano dosis quotidie vacuo ventriculo, aëre frigido excluso, 4. horarum jejunio continuetur, donec eâ non amplius opus esse animadvertes. Si quis vero dictis meis, quod scil. hic morbus, omniû propemodum iudicio immedicabilis, huic remedio manus sit daturus, fidem derogabit, ei nullatenus succensebo, qui & ipse, paucis abhinc annis, antequam hujus medicinæ vires perspectas haberem, idem sentiebam, sed experientiâ doctior redditus, aliter sentire debui, hunc morbum, nisi ad *anplu* pervenerit, vel ægri imbecillitas medicandi tædium respuat, vel Deus alias ob causas non contra eat, bono medicamento, si non radicitus, saltem maximam partem curari posse affirmans. Putet aliquis perinde facere ad curationem, si hac medicina utens, quotidie variis, vetitis noxiisque cibis sese ingurgitet, vinoque inebriet:

briet: is insigniter fallitur, cui vel Phil. lapis non medebitur: quod enim pharmacum ante meridiem corrigit, illud alimoniae excessus, frequentissima hujus mali causa, post meridiem perditum ibit. Sunt, qui vini abstinentia liberationem ab hac peste temporis tractu sibi pollicentur, sed hircum mulgent, cum non solus vini potus hujus mali radix sit & fomes, quo & ob pauperiem abstemii nonnunquam corripuntur: omnis in vino cerevisiaque excessus ansam præbere, morboque incrementum dare potest, sed non solus producere: plures dantur causæ hujus mali genitrices, quas inter haud postrema est Ira, si ei sæpe primas deferas; nec immodica Venus, individua hujus mali comes, minima censebitur, quæ Natura plurimum enervata præcedentis in alimentis sumendis exorbitantiæ reliquias œconomia corporis ejicere non valet, sed vel invita illis difficillimorum morborum futuris causis in corpore pro arbitrio debacchantibus locum dare adigitur: ubi enim natura infirmissima est, ibi hostis irruptionem facere conatur omnia inter necioni daturus, & ut proverbium fert, ubi sepes est humillima, ibi omnes transcendant,

dunt, id quod ut plurimum in hujus morbi generatione contingit. Cum corpus immoderato victu maxime obrutū, nimio vini vi irritato concubitu gravissime labefactatur, natura non valet istas reliquias excludere, sed in summum totius corporis detrimentum, ut sibi pro lubitu sedem figant, permittere cogitur. Cunctis insuper Lienis, Hepatisque obstructionibus, (unde sanguine corrupto gravissimi morbi, Scorbutus, puta, Podagra vaga, Erysypelas, diuturni capitis dolores, artuum languor, anima fætens, in Mulieribus, uteri adscensus, menstruorum retentio, cordis palpitatio, deliquium, vertigo, aliique id genus ignoti morbi, uberrima segete pullulant,) hæc catholica, præ omnibus aliis, felicissimè meditatur, si pro ægri morbi que habitu plus minusve per hebdomadem sumatur, mirandos effectus conspicias.

Hanc quoque medicinam Chyrurgiæ studiosis, ut palmariam commendatam esse volo, qua meliorem non habebunt pro omni recenti vulnere carni inflicto, sine potionibus vulnerariis, vel variè mistorum emplastrorum impositione curando, si quotidie parva dosi intus sumatur: hæc enim

enim omnibus symptomatibus resistit, & sola ex ipso fundamento sanat ac consolidat; sed si ossium fractura adsit, ista suo loco reposita, assulis bene colligentur: si vulnus ex punctione sit profundum, turundæ immitantur, præter quas extrinsecus nil opus est, quam vulnus suo lotio, muriave mundatum, eâdem humectato linteamine obligatum ab irruente aëre frigido munire.

Si vulnus sit magnum cum periculo conjunctum, vulnerario unctum balsamo emplastroque ex floribus Mineralium, oleo ceræ & terebinthina factò (quorum componendi modos in prioribus scriptis tradidi) præterea obligetur, nec alia re, propter hanc medicinam intus assumptam, opus erit.

In putridis ulceribus hæc ipsa mirabilia præstat, si balsamo vulnerario munda servata, vulgari ex terebinthina ceraque factò emplastro ab aëre præserventur, internam mali radicem absque ullo alio adminiculo perfectè tollit.

Hæc insuper non minimâ ejus virtus est, quod per eam Metalla & Mineralia levi opera in summam redigantur subtilitatem,

tem, quæ non tantum intrinsecus adhibita desperatissimis morbis præsens levamen afferunt, (ut Parte 2. furnorum, in Spirit. volatilib. videre est) sed, quia ejus præparatio nec operosa nec sumtuosa est, extrinsecus multum conferet, nempe debito pondere communi aquæ calenti mista, ipsis thermis potentius in gravibus morbis operatur, naturales enim, à mineralibus sive spiritibus sive corporibus impregnatæ thermæ tantarum virium esse non possunt, atque arte factæ, pro medici arbitrio, malique conditione debiliores vel potentiores redditæ.

Quia vero cuivis hoc universale pharmacum præparare non datur, plures tamen illud expetant, hoc mihi monere operæ pretium videtur, ut qui ejus præparationem callet, id ex charitate aliis communi- cet, non ut pro corrupto mundi more, inde ditescere velit, sed ut impenso sumtus, operæque mercedem tantum recipiat. Præterea cum hæc medicina tam in forma pulveris, quam liquore, si peregre sit mittenda, non commodè à quovis usurpari possit, dum guttarum & granorum appensione facile erratur, non abs re fore judicavi, cam

eam in pilularum formam redigere, quominus in administratione sit periculi, quarum singulae unum granum pendant, ut æger pendendi labore supersedens, juxta morbi meumque præscriptum unam pluresve pro dosi recipiat.

Hoc pacto tutissime de loco in locum mittitur, ubique infirmis solamen datura, ne tamen in missione aliquid fraudis interveniat, unumquemque admonitum volo, ut videat, à quo eam petiturus sit, impostores enim se hanc habere mentituros, careque venundaturos jam prævideo: cavendum enim ne similiter atque cum Alkhesto meo factum est, à talibus decipiantur.

Istæ sunt præcipuæ meæ medicinæ virtutes, cæteræ brevitatis ergo hic omissæ à prudenti lectore ex præmissis haud difficulter colliguntur: iterum obtestor; hæc omnia multoque plura quam scripsi, fideliter præparatam cauteque exhibitam medicinam præstare, imprimis si ardens ad Deum oratio accedat, quæ cum firma in Deum fiducia omni medicamento insigne robur addit, quod atheus nec credit nec audire gestit, sed cum damno olim dolebit.

Valet

Valet quidem medicina ægrum, Dei permissu, vel absque oratione restituere, panisque etiam absque gratiarum actione famem sedare, ut in brutis videre licet, verum hæc donorum DEI perceptio, beluina est, non humana. Christianorum est, in adversa valetudine DEI auxilium prius precibus sollicitare, quam ad medicinam transeas, & successus haud dubio erit optatissimus. Falleris, si promiscuè omnes etiam diuturnos ac radicales morbos, hoc medicamine curatum iri speres, nam de istis tantum morbis hîc agimus, quibus per naturalia remedia obviam iri potest, Deusque ut curentur, permittit. Interna quorundam hominum viscera sæpe numero à crassis humoribus ita sunt obsessa, & in tartarum mutata, ut impossibile sit vel optimis remediis ea primævæ sanitati reddere: nonnunquam pulmo & hepar ferè tota computruere prius, quàm idoneo in loco auxiliũ quæratur, & quis tum alia nova reponet, cum primaria corporis viscera semel consumpta non, ut astacorum chelæ, araneorumque avulsi pedes recrescant? Deus etiam haud raro homini immittit morbum, quem curari nolit: hi omnes

C

sunt

sunt homini curatu impossibiles, D E U S autem cui omnia sunt possibilia, solus desperatis cum vult subvenire potens est: atque hi tantum sunt mihi immedicabiles, non Quartana, Lepra, Podagra, Epilepsia, Hydropisis, quos vulgus incurabiles clamat, sed experientia refragante. Et quamvis morbi, quotannis in pejus abeant, cum peccatis incrementum facientes, clementissimus tamen D E U S gnavis Scrutatoribus indies efficaciora medicamenta inspirat, quibus quod vulneravit curatum cupit. Inutiles digladiationes vanasque doctorum disputationes sublatas, earumque loco veram D E I cognitionem introductas esse optandum est, & mundum plane novum habebimus: per veram enim cognitionem D E I singularis homini lux illucescit, qua destituto cuncta obscura sunt, spissa caligine tecta, & Naturæ mysteria in occulto latent. Præcipua hominum cura, labos, studium impræsentiarum est, proximum odisse, spernere, oppugnare, imo maledicere dirisque devovere, quod fieri non debebat; D E O, ut se invicem condemnent nolente sibi que vindictam reservante. Ubicunque amor proximi

mi exulat, nulla salus est speranda, quanto-
pere etiam propria opinio defendatur. Cui
usui arbor absque fructu? multiloquio
ac subtili disceptatione D E U S non acqui-
escit, cor humile obsequens, mundum
unice quærit petitque, quod Spiritus san-
ctus inhabitet, in omnem nos ducturus ve-
ritatem: ubi hoc non invenit, istuc mini-
mè intrat, sed cor superbum rixosum, men-
daciorum parenti & tenebrarum principi
hæreditario jure possidendum permittit:
unde tot lites, turbæ, persecutiones inter
perditissimi hujus mundi incolas nascun-
tur, genuina vero cognitio D E I ac Natu-
ræ (cujus pauca tantum vestigia restant)
perdita est, ut mundus potius erroneis opi-
nionibus quam solidâ scientiâ regatur, un-
de fit, ut propter multas vanitates, (qui-
bus eruditi cum maximo temporis dispen-
dio tantum non obruuntur) Natura cum
suis mysteriis magno hominum damno
neglecta jaceat.

Hoc in istum tantum finem dictum cu-
pio, quod nempe tantilla Naturæ cogni-
tio inter seculi nostri eruditos reperiat,
quod malum D E U S aliquando in melius
convertat.

Post veræ medicinæ descriptionem
usumque, quâ sanitas hominis conserva-
tur, vel amissa restituitur, cunctis universi
mundi thesauris longe præferenda:

Sequuntur jam alia Secreta, honestum
homini victum hujus subjecti beneficio
acquirentia. Et quemadmodum in præ-
fatione innui, hoc subjectum omnibus in
universum hominibus Ordinibusque, Su-
periori & Inferiori, Ecclesiastico & Politi-
co, nobili ac plebejo, opulento atque ege-
no (aliquid boni vel commonefaciendo
vel suæ cujusque professioni conferendo)
prodesse;

Ita nonnullos insignes ejus usus docere
incipiam, ut omnibus pateat hoc Subje-
ctum merito universale esse, quod ego sem-
per tale judicavi, quodque alii mecum tale
habebunt.

Principio, omnia Fossilia hoc Subjecto
mediante perfectissime examinantur, quæ-
nam metalla propriè contineant, quot,
quantumque de singulis: fossoribus, fuso-
ribusque, ne rem suam profundant, infal-
libilis cynosura. Præcellens artificium,
quo omnium mineralium valor citra mul-
tum laborem & impensas deprehenditur,
metal-

metallurgis apprime necessarium, Germaniæ præsertim, diuturno bello penitus exhaustæ, ad congerendas brevi spacio gazas, necessitatis puncto contra patriæ hostes promendas: cujus beneficio jam etiam ditissimæ ☉ & ♃ fodinæ (alias in æternum neglectæ) dum celerimè & accuratissimè examinantur, sunt detectæ.

Pyritæ ☉ & ♃ (Gold vnd Silber / etc.) singulari, hætenus incognito compendio, hoc mediante fusi, longe plus metalli fundunt, quam modo vulgari.

Volatiles & immaturi pyrites ☉ & ♃ trium horarum spacio figuntur, ut duplum metalli reddant, quam absque fixatione potuissent.

Hæc tria, omni Magistratui, in sua ditione fodinas habenti, maximè necessaria & utilia sunt, quibus multæ opes comparantur.

Omne ☉ & ♃ ex suo pyrite non purè eliquatum, celeriter ab omni additamento purgatur, ♃ ab ☉ separatur, sola fusione, exiguo labore & sumtu, sed magno pondere.

A veteribus vasis stanneis suum ☿, ☉

& ☽ facile detrahitur, ipsum ♃, pondere paulo minori, melius quam antea erat, redditum, iisdem usibus, quibus vulgo destinatur inservit.

Ex Bismutho multum ☽ sequestratur, bismuto servato, conveniens locis hoc minerali abundantibus secretum.

Ex veteri cupro multum ☽ secernitur, cupro illæso, quo artificio regiones hujus metalli feraces sibi non parum profuerint.

Quodvis vulgare ☽ paucarum horarum spacio in ☉ eam naturam exaltatur, quod si 4. vel pluries fiat, quod brevi temporis interstitio fit, tantum auri dat, ut impensis præponderans victum necessarium suppeditet.

Aurum ab omni additione ♀, ♃, ♂, ☿, Orichalci, Antimonii, Arsenici similiumve, fusione separatur, & absque cupellis purificatur, singulis seorsim servatis, metallurgis similibusque utile, ex temporis brevitate, exiguis impensis ac labore multum lucri capturis.

Omne imperfectum met. absque aliorum metallorum consortio, solo hoc secreto igne horæ spacio maturatur, ut ☉

&

& D tum in examine, sed absque lucro reddat; indicio, quod sequiora in perfectorum naturam arte promoveantur, magno metallurgorum commodo.

Metalla quoque in eodem Subiecto in formam vegetabilium coram oculis excrefcunt, intervallo 2. triumve horarum digiti vel palmi altitudine in multos ramos & ramusculos panduntur, sine fructu quidem, sed demonstrationi, ipsa etiam metalla in eo instar vegetabilium germinare.

Alia vero est perfectorum ex imperfectis crescentia & augmentatio lucrosa, vegetabilium germinationi respondens, quod quemadmodum omne semen terræ mandatum in ea germinat in herbam arboremve exurgens, sui incrementum insita vi attractrice ex eadem petit, similiter hic agitur, nempe ☉ vel D in Saturno, Jove, Venere vel Marte tanquam nativo solo ac humore germinat, crescit, ritu herbarum alitur, & de die in diem augefcit. Ars Philosophis non spernenda.

Hoc mediante ex omnibus imperfectis met. & mineralibus, usitato cupellarum examine nil habentibus, sincerum ☉ & D

multiplici modo producitur : argumento, quod imperfecta in recessu aliquid perfecti habeant reconditum, sese cum invertuntur conspiciendum præbens. Opus metallis operam dantibus non ingratum.

Hæc sunt præcipua, quæ hujus Subjecti adminiculo in metallicis fieri posse sum expertus, plura haud dubie me latent latebuntque, alii post me, bonum ex meis scriptis initium facienti revelanda, quod ei ex animo voveo, ut abscondita naturalium DEI miraculorum mysteria in usum generis humani tandem aliquando in lucem proferantur.

Ex modo enumeratis arcanis, quantumvis lectori vilia forte visis, sunt nonnulla, ex quibus commodus victus haberi potest, ut alterius mancipium esse non sit opus, ni voluerit. O quanta res est libertas, quam nemo digne æstimet, qui nunquam ipse servus fuerit : buccæ panis cum quiete prudenti suavior est, quam cum cura, periculo & strepitu multæ lautitiæ. Bene illi cui cum Paracelso dicere licet, *Alterius non sit, qui suus esse potest.* Melius autem ei, qui concessa DEI dona bene collocat, proximi non oblitus, ne

ne temporaria libertas eum in æternæ servitutis barathrum præcipitet.

Postquam hoc Subjectum cunctis terræ civibus conducere ostendens solum ejus usum in metallicis descripsi, non omni homini indifferenter suscipiendis, sed illis tantum, quibus media ad colendas fodinas, metalla quoque liquanda & separanda suppetunt, sive nobiles illi sint, sive plebeji, eruditi (tam spirituales, quam Seculares, à publicis muniis immunes) & rudes, qui ex mercatura, censuque victitant, similesque, qui omnes ex his secretis fructum capere possunt, non autem opifices, pastinatores, ruricolæ. Sed ut & his aliquid utilitatis ex meis inventis proveniat, ordine ostendam.

Principes erunt ingeniosi artifices, Sculptores, pictores, statuarii, ii qui vitra vel etiam vestes, serico, auro argenteo vepingunt, ceramque in imagines effingunt.

Qui æs incidunt bonam ex eo parabunt aquam corrosivam, qua cupreis laminis, prius idoneo tectorio incrustatis icones rerum, quas voluerint, stylo exarataæ facili negotio magnoque eorum com-

pendio eroduntur, alias longa temporis mora æri cœlo suo insculpendæ.

Pictores sibi inde pulcherrimos è longinquo, Italia puta, Hollandia, Gallia, magnis impensis alias petendos colores parabunt, ultra marimum, cæruleum, Smaltam, puniceum, laccam, venetum, cerussam, aliosque suis usibus necessarios.

Sculptores ac Statuarii instrumenta sua condurabant, aciem si lapides cædendi sint, diutissime retinentia.

Phrygiones serico quemvis permanentem colorem inducent.

Qui vitra depingunt, levi operâ quovis vitreos colores sive amausa inde parabunt, ut eos Venetiis petere opus non sit.

Qui ceram effigiant, eandem impense dealbabunt coloresque ejus beneficio inducent.

Typographi item Subjectum atramento suo addent, firmissime chartæ adhæsuræ, typosque eo expurgabunt.

Horologiariis convenit, si ex eo aqua destilletur, ferrum chalybemve absque igne ferruminans, si ei guttula istius aquæ fortis instilletur, unde ferrum excalescens

ex-

extemplo colliquescit, ac si beneficio cupri in igne solidatum fuisset.

Omnes fabri limas cæteraque instrumenta ferrea eo durabunt, ac si ex durissimo chalybe concinnata essent.

Stannarii stannum eleganti candore ac duritie donabant, ut clangorem argenti similem referat, nec facile fordescat, & ob duritiem vulgari ¥ diutius perennet.

Scriniarii pyro, prano, cerafo, buxo, nuci, aliisque densioribus lignis summum nigrorem inducent, quibus loco Heberi Indici ad elegantia opera utantur.

Pelliones martinas, vulpinas, lupinas, similesque pelles puniceo, coccino, aterrimoque colore inficient, ut nativos colores longe excedant.

Plumarum itidem tinctorum quemvis constantem colorem plumis celerrimè conciliabunt.

Sartores laneis, lineis, sericisque vestibus maculas eximent, suumque splendorem reddent.

Sutoribus si vetera ferramenta huic subiecto imponantur, corium summo nigrore decorabit.

Textores

Textores fila linea tenerrima reddent, ut sericum æmulentur.

Tinctores pannis immutabilem basin dabunt, ut superinducti colores à nullo vino, aceto, urina, muria, aëre vel sole corrumpantur.

Figuli inde vitreum colorem parabunt, Indico Porcellano non absimilem, ex quo fictile fiet, aspectu aureum, argenteum vel cupreum, Magnatum mensis singulare ornamentum, hætenus mundo incognitum.

Milites, mercatores, viatores, aurigæ, piscatores alique sub dio victum quærentes, vernicem ex eo parabunt, cui lineos pannos mergent, nec aëri nec pluvix transitum permittentes, quos ocreis, vestibisque ut in pluviis siccum iter faciant subducent.

Qui tapetes conficiunt, oleum suum lentum reddent impositorum colorum tenacissimum.

In Oeconomia Smegma veneto longe præstantius matresfamilias ex eo parabunt.

Ancillæ vasa metallina summe nitentia reddent.

Fœminæ flavum, pallidum, fuscum faciei

ciei manuumque colorem in lævissimam albedinem mutabunt.

Vetulæ rugas faciei manuumque, clavos etiam pedum levi opera tollent, linumque ad tantam mollitiem excoquent, ut serico parum concedat.

Hortulani omnia infecta tollent, si hoc Subjectum aquæ mistum locis ubi pullulant, affundatur, omnia morientur, vel foras ad necem erumpent, quia istum ignem sustinere non valent. Fructus etiam maturat, si ineunte vere, parum hujus menstrui radicibus applicetur: & si pomorum copia obruuntur, permanens vinum, acetum, vinumque ardens ex iis parabunt.

Pistoribus fecis fermentique vices præstabit, si lupulum in eo solvant.

Cerevisiariis si lupulus eo sit extractus cerevisiam ferventem dabit.

Mulsariis acescentia mulsa, omnem etiam cerevisiam, vinumque Hispanicum acidum potabile reddet.

Pectinum, manubriorumque fabris cornua emolliet, ut eis quævis imagines imprimantur.

Poliones polita armamenta ejus inunctione à ferrugine tuebuntur.

Aucu-

Aucupes optimum eo mediante gluten parabunt, frigore æstuque incorruptibile.

Militum præfecti ad terrefaciendas mulierculas ex ☉ pulverem fulminantem parabunt, cujus quantitas instar pisi super lamina accensa vehementius fulminat quam dimidia vel integra pulveris pyrii libra. Potest idem etiam absque ☉ parari, solo additamento salis Tartari & Sulfuris; parte 2. furnorum descriptus.

Tormentorum præfecti, & qui pulvi tormentario, ignibusque operam dant, multa mirabilia ejus ope præstabunt.

Possent & multa nova opera fabrilia, textoriaque inde parata vicinis communicari, quorum loco pecunia in exhaustam bello patriam inferretur.

Si vinitores de hoc Subjecto pauculum vitium radicibus affundant, uvas præcoces habebunt, mustumque præmaturum care divendent.

Potest tamen Mustum, vinumque etiam absque hac arte alio modo in dolio maturari, ut callentibus artem semper bona sint vina, licet alii habeant austera. Secretum frigidis climatibus austera vina fere semper proferentibus utilissimum.

Re-

Regionibus etiam vini feracibus convenit, si caloris solaris defectu vinum maneat crudum, quod hac arte juvatur, ut facilem emtorem inveniat.

Sed quia major hominum pars, & imprimis plebecula, res nunquam visas vel auditas persuaderi non potest, probe scio, si totam vini meliorandi rationem verbotenus describerem, quod mihi vix centesimus fidem sit habiturus, dicet potius, suos majores etiam prudentes fuisse homines, multasque opes ex vino collegisse absque hujus artis scientia, quam nec ipsi appetant: Si natura vinum non excoquat, sit austerum; aliquando tamen, si non à domino, certe à servo exhaurietur.

Hujusmodi homines incurabiles sunt, nec facile ut veteres canes domantur: junioribus vero curæ non est, quā prudenter rem suam administrent: hinc fit, ut omnia antiquum obtineant. Verum enimvero, ut Vinitor præsentem mundum priori peritiorum esse videat, unico exemplo ad oculum demonstrabo, quo quantum inter se discrepent, ipse perspiciat.

Majores nostri ex vini fecibus nil præter ardentem spiritum eliquare noverunt, quo
ex-

extracto reliquias abjecerunt, interdum pabulo pecudum miscuerunt, rarissime ad Solem arefactas in cineres clavellatos combusserunt.

Meo vero invento res eo rediit, ut longè major spiritus ardentis, mox etiam magna copia tartari, ac tum demum cineres isti inde sint extracti, lucro triplicato. Quod si rem cautius tractes, ex culeo fecum ad minimum 7. vel 8. urnas boni vini exprimes, ex residuo suum vinum ardens tartarumque, ad extremum cineres clavellatos habebis, lucro quater aucto, quæ res majoribus nostris plane incognita fuit. Quot mille centenarii tartari quotannis in Franconia, Suevia, Alsatia, Palatinatu, ad Rhenum, Mosellum, Danubium abjiciuntur, patriæ utilissimi, si homines essent, qui artem tenerent. Sed quid attinet docere, si non sit qui discat audiatve: consultius enim est otium captare, quam aliis mutilam operam navare. Persuasus vero sum, post meam mortem nonnullos intellecturos, quam bene mundo voluerim, ex scriptis meis veritatem insigni suo commodo indagaturos esse: Omni rei sua est opportunitas, gemmæ in arboribus præcedunt, se-

sequitur flos, ultimus fructus est.

Aliud ruriculis valde quæstuosum. Ex pomis, pirisque expressum mustum hujus Subjecti ope ad effervescentiam promovetur, ut vina inde fiant nativis sapore, durabilitate, viribusque parum inferiora: vel, si contusionis pomorum tædet, bono compendio succus exurgetur in futurum vinum. Secretum regionibus ob frigoris dominium vina excoquere non valentibus, sed pomis ut plurimum abundantibus, necessarium, quo vini istic locorum nimis cari caritas commodissime pensatur.

Plures quidem artes vinarias habeo, sed hujus loci non sunt, qui tantum eas, quæ meo universali Menstruo administrantur, hic tractare decreverim; artes meo judicio nemini antehac notas, huc in medium productas, ut, quousque mundus in bonarum rerum cognitione profecerit, lectori patefiat: siue res credatur, siue non, mea nihil refert, ipse etiam dubitaturus, ni fuisset expertus: sed judicia non debent esse temeraria: sciendum est, D E U M mirabiliter dispensare sua bona iis, quos sibi servos ac instrumenta suorum in lucem pro-

D

feren-

ferendorum miraculorum eligere destinavit.

Si agricolæ semen hoc menſtruo humectatum in agrum ſpargunt, citius matureſcit, granis pinguioribus: Si emtores deſiderent, quo pacto magnum ex ſuo frumento quæſtum faciant oftendam. Integro, non commolito frumento calidam hoc menſtruo imprægnatum affundant, in dolio bene clauſo ſuum tempus ferveat, aqua omnes vires extrahet, relictis ſiliquis in porcorum pabulum ceſſuris: ſi cum hoc extracto lupulus ferveat, bona erit cereviſia; ſi hanc nolis, optimum Spiritum inde elicies, reſiduum brevi acetum erit: & ſi callidus es, hoc vinum ardens, multis uſibus applicatum plus lucri reddet, quam ſi vendidiſſes. Secretum in frumenti vilitate non ſpernendum.

Adhuc unum habeo, de frumento, fruticum arborumque fructibus addendum, præcipuum inter artes meas vinarias, ab humano genere tanquam inſigne DE I donum, ſumma cum gratiarum actione acceptandum. Nempe, Induſtriâ, multiplicique experienciâ compertum eſt, quod ex ſecali, tritico, avena, hordeo, oryza, milio:

lio: pomis item, piris, perficis, cerasis, prunis, prunis sylvestribus, damascenis; cydoniis, ficubus: uvis etiam urfinis, crispis, moris rubi, rubique idæi, berberibus, vacciniis, baccis sambucinis, similibusque terræ, fruticum, arborumque fructibus gratus salubris ac permanens potus, cuiusvis vino sapore, odore, viribusque simillimus, exiguo labore sumtuque præparari possit. Pro qua largissima bonitate misericordie DEO à frigidorum climatum, uvas nunquam videntium incolis dignæ gratiæ nunquam agi possunt. Si vix centesimus meis dictis fidem adhibeat, hoc me male non habet, jam satis expertum perditorum mali mundi morum, procaciumque intemperatas linguas susque deque habentem: satis mihi est, scripsisse quod res est, meaque scripta necessitate urgente abunde demonstrare posse.

Objiciat non nemo, quomodo hoc erit possibile, cum mundus tot seculorum tractu tot sagacissimos viros produxerit, quorum nec unus de hujusmodi inauditis rebus scripserit; haud dubie mera erunt phantasmata. &c. Non sunt somnia, sed sæpius comprobata naturæ secreta. Quid

sibi talis objectator vult, qui ipse omnium rerum rudis omnes similiter idiotas esse sibi persuadet, qui florentis ætatis dies cantando, saltando, comessando, potando, scortando, omnique vanitate in gratiam diaboli mundique transigens, in provec-tiore ætate nihil habet, quo ignominiam tegat, quam quod talia impossibilia esse garrat, qui nec vidit, nec unquam auribus percepit. O perversum & occæcatum mundum! si tanto Zelo DEI Creatoris tui gloriæ proximique amoris litasses, quanto tuis mundanis cupiditatibus, avaritiæ, superbiæ, usuræ, invidiæ, gulæ, mendaciis, haud dubie scintillula lucis DEI naturalis illuxisset tibi, nec omnino in mundana caligine, carnisque vanitate merfus periis-ses. Nihil tam magnum bonumque, vel tam exiguum ac vile est, quin idem ante hac etiam fuerit, licet nobis, quo tempore extiterit, incognitum: nec impræsentia-rum quicquam est, quod non cum tempo-re peribit. Quod si hæ artes humano ge-neri nunquam innotuerunt, quid nostra refert, modo nobis istis frui, Deoque om-nis boni largitori pro iis gratias agere concedatur. Cur non & nos jam scimus, quod

quod Adam, Noa, Abraham, Isaac, Jacob, Joseph, Moses, David, Salomon, Daniel, aliique naturæ luce illuminatissimi homines olim perspectissimum habuerunt? cuius scientiæ obscuræ tantum scintillæ nobis supersunt. Quis speculando assequetur, quod ante mundi finem est revelandum? DEUS antiquissimus œconomus cum suis Liberis famulatioque sapienter agit non cunctas gazas simul promit, nobis turpiter decoquendas, sed per partes, prout sibi honorificum & nobis proficuum fuerit. Fortassis alterum Noæ tempus proforibus est, quo arcam condi jubebat Dominus, ad præservationem paucorum ipsum timentium. Quis scire potest, quæ post aliquot paucos annos mundi facies sit futura? Bene ergo bonæ viduæ in Sarepta, si in tanta rerum angustia Elias vel alius quidam adveniens, cado lecythoque semper repleto ipsam sustentet. Cui rei parvulus bonorum grex in mundo similior est, quam sprete, ab omnibus derelictæ abjectæque viduæ? Num DEI potentiam credis imminutam, quo minus suos cum Lotho ex Sodomis educere ac trans montem in oppidum, ubi ab igne & cala-

mitate sint immunes, deducere valeat? Si quem D E U S in summis angustiis servatum cupit, media quibus id fiat, ipse præbet, nec opus est, ut ipsi Angeli eum cum Lotho eripiant. Superbus vero mundus tam securus est apud sese, ut nullis mediis sibi opus esse arbitretur, sed D E U M perpetuo dormitutum, nec unquam evigilaturum stulte credat, ad puniendum malum. Qui rustico paulo major est, dedecori sibi habet, si liberi sui artes doceantur, fat opum se ipsis relinquere putans, unde honeste victitent, tempore vero, quo (quod D E U S clementer avertat) magnis æque ac parvis fugiendum, omniaque sua sunt relinquenda, tunc demum, quas quisque opes possideat, apparet, & quam inops temporis momento fieri possit: tunc se multi pauperum loco esse cupiunt: sed sapientia (piscatore icto) fera, stultitia est: unicus ducatus, quem tibi nemo extorquere valeat, melior est mille aureis vel argenteis. In proximi gratiam nonnulla secreta protuli, *bonum vade mecum*, five *omni-habile* multis futura, quod vero singulis hederas non appenderim, ratione non caret, nec opus est plura de eis deblaterare.

Cui

Cui Epistolæ atque Euangelia non arri-
dent, nec eorundem Expositiones curabit.
Si tumore inflatus magnam tempestatem
ingruere videt, nec sibi de refugio prospici-
cit, ei si pereat, condolendum non est.

Supereſt multiplex huius ſubjecti uſus
in Medicina, qui ſi rite deſcribendus eſſet,
ingens volumen conficeret, huc non per-
tinens, alibi peculiari tractatu commodius
fiet. Conſultum foret hoc Subiectum in-
genuis chymicis ac pharmacopæis notius
& uſitatus eſſe, & tot emortuas herbas,
aquaſque venales habere non operteret.
Quid quæſo proderit, ſi toto ſanguine ac
corpore intolerabili æſtu inflammato, (ut
in peſte aliisque contagioſis febribus ac-
cidit,) caput humectato orbe roſaceo con-
tegas, tempora pulſusque manuum & pe-
dum aqua confortante, morbi pellendi
gratia obliges? nil omnino: quin potius
malum, experiētiā teſte, ſæpe fit deterius.
Mihi perinde videtur, ac ſi vaporario ni-
mium calente, ancilla linteum frigida tin-
ctum fornaci obduceret, calorem tempe-
ratura, merito rideretur, quin potius, li-
gnis incendio ſubtractis fornax ſponte fri-
geſcet. Simili ratione malignus calidorum

morbis ignis 4. ad summum gravis bonæ medicinæ ex intimis cordis penetralibus paucarum horarum intervallo extrahitur, ubi externis refrigerantibus vel roborantibus epithematis nullus locus relinquitur: quod non uno, sed multis experimentis observavi, veneno ex corde excluso, corpori suum temperamentum, viresque cum sanitate sensim rediisse.

Cui usui tot unguenta, olea, emplastra, cum parvâ bonæ medicinæ quantitate plus efficiatur? Integer annus sæpe exiguo ulcere vel vulnere indies in pejus ruenti, impenditur, quia equi posterioribus, ut vulgo ajunt, frenum applicatur, morbi que origini non rite occurritur.

Externorum ulcerum fontes intus sunt siccandi, non foris emplastris imprudenter obstruendi, quæ aliàs absque omni externo remedio parvo medicinæ pondere, paucarum hebdomadum interstitio radicitus curantur.

Talis enim Medicina quærenda, ac reliquæ, apinæ removendæ erant: sed quid agas, cum mundus velit decipi, nec aliud cupiat? Si cui enim medico sit bonum medicamentum, quod ægro ingratorum

cya-

cyathorum loco propinare malit, hoc nec æstimatur nec remuneratur, nam si foftrum postulet, respondebitur, eum vix bis terve aliquot grana pulveris exhibuisse, qui tam carus esse non possit: hinc iste certum pro incerto eligens, juxta visitationum numerum præmium postulat, plenos cantharos præscribit, ut longior sit bibendi mora, ipsoque ægrum frequentius inspiciente, accessuum numerus augefcatur.

Idem in Chyrurgia obtinet, si probus Chyrurgus malum externum bonæ medicinae adminiculo celeriter curat, debitam mercedem non auferret, sed audiet, tantum pro 2. 3. ve emplastris non petendum esse. Pro acceleratæ ergo curæ mercede ingratitudinem metit, ut multo melius edoctum, aliis similem esse oporteat, malum quod triduo potuisset absolvere, mensem & diutius fovendo.

Hanc similesque ob causas, vix pauci bonis medicamentis incumbunt, sed veteri more moræ student, si non ægri, ad minimum suo commodo: quod si æger promptus sit ad persolvendum foftrum, ille autem vel ignorantia, vel spontanea incuria rem negliget, gravem ra-

tionem suo tempore est redditurus.

De hisce inveteratis, veram medicinam fugantibus malis multa dicenda essent, quibus si bona medicamina substituerentur, decumbentium tanta turba non daretur. Bonus Medicus, qui secundum conscientiam agit, omni laude dignissimus est, si medicinam ad DEI laudem, proximique commodum facit, dignamque cum Samaritano mercedem à cœlesti medico olim accipiet; sed si seipsum tantum quærit, viderit, quid tunc sit dicturus. Sanguinem innocui effundere, Scripturæ testimonio, abominatio est apud DEUM; si vero medicus vitam suæ vitæ concreditam negligat, utra abominatio erit major? Quam rationem avarus dabit, qui inopem suis bonis in hoc ipsum divinitus concessis cibando ac vestiendo non juvat, eandem reddet negligens medicus, si membrum Christi perire finit quod servare potuerat.

Si virgo hunc tantum in finem viro nubat, ut fastui luxuique studens vitam cum certa mariti morte in otio transigat, quæ tamen ei auxilio data est, ut eum colat, curetque, in omnibus fidem servans, mundum

dum sobole augeat, nonne talis coram Deo ac hominibus enormiter peccat? Idem medicus facit, si medicinæ det operam, ut cuticulam bene curet, non ut proximo misericordiæ opera præstet. Hoc tamen addendum, quod medicus interdum partibus studere cogatur, divitibus diligentius assidens quam pauperibus, quia vel nullum vel perexiguum à Magistratu stipendium percipit, honesto victui necessarium. Si & suos carere non vult, opulentum à quo præmium expectat præfert, paupere relicto: cui malo promptum erit remedium, si medico sufficiens victus suppeditetur.

Præsens mundus, hoc tantum agit, qui stat, stet, qui jacet, jaceat, nulli aliud cordi est; suarum quisque rerum fatagit, nec incendium ipsum non tangens, extinguere curat. Celeberrimus artium patronus Alexander M. qui perscrutandis Vegetab. Animal. & Mineralibus Philosopho suo Aristoteli annuatim plus centies mille coronatos est largitus, vivere desiit. Sapientissimus Ernestus Dux Bavarix, Elector Coloniensis quid non in colligenda incomparabilis Germanorum Medici ac Philosophi Paracelsi scripta erogavit? Plu-

res hujusmodi Mecænates Germania nostra nuper tulit, Marte vero sibi imperium afferente, Jovi cum Mercurio exulandum fuit, atque etiamnum latitandum, certumque est, si non cito extollantur, suæ dignitati restituti, id maximo patriæ detrimento, summoque exterorum commodo, (quod Deus benigne prohibeat) futurum esse.

Hanc admonitionem feci, ut omnes viderent, quam in corrupto seculo vivamus, quamque vili habeantur pretio viri cordati, quod tamen malum non diu duraturum confido : sed vereor cum pastores in utramvis aurem secure dormient, quod multæ rapaces feræ ex asperimis prodituræ montibus oves sint disperfuræ, caseum cum butyro depasturæ, collectosque greges secum prædam abducturæ.

Vidit itaque benevolus lector, quam mirabilia & incredibilia hujus subjecti beneficio præstentur, nec inficias ibo, quin pluribus mihi ignotis rebus inserviet, omni hominum ordini, superiori, inferiori, literatis, literarum expertibus, majoribus, minoribusque ad suam vocationem utilissimum. Dicat quis. Credo equidem, multa insignia ejus interventu patrari, sed quia non

non simul indicas, universalem Medicinam sive Tincturam ejus adminiculo parari, non abs re fuerit dubitare, num sit secretum priscorum Philosophorum Menstruum universale, scilicet Mercurius Hermaphroditus, tantopere ab ipsis deprædicatus, ubique reperibilis, ut res odiosa ac vilis in omni sterquilinio invenienda, naturâ frigidus ac calidus, summum venenum, cito occidens, cito sanans, apud omnes reperibilis, quem dives & pauper ex æquo possideant; quem Adam secum ex paradiso attulerit, hujusque commatis plura antiquorû epitheta in ipsum quadrent. Huic ego responsum velim: Veteres meo Judicio alium Mercurium universalem haudquaquam habuisse, cui omnia eorum criteria perfecte conveniant & applicentur. Nonne omnes homines norunt ipsum, suam urinam, ex qua generatur intuentes? nonne est res vilissima quam domi non ferimus, sed foras mittimus, juxta Philosophorum præceptum in fimo quærendam? nonne summum est venenum, si pulvis tormentarius, (vel aqua corrosiva) ex eo paretur? nonne universalem Medicinam ex eo præparare docui? nonne merus

ignis,

ignis, purum putum etiam frigus ac glacies est? & si velis, nonne virilia ac muliebria munera æqualiter obit? imperfecta corpora quadrantis horæ spacio imprægnat, ut ☉ generent? ipsum ignis calore imprægnatur, ut hos fructus proferat? an non est summe volatile ac mox fixissimum? Aqua simul humida & sicca est? summe corrosivum, corrosivorumque hostis, rite præparatum? nonne est gravissimum ac levissimum? Cui rei, excepto Nitro, hoc Philosophorum ænigma congruit? Quod enim nigrius corvo, candidius cygno, nocentius serpente, multos discrucians, levius vento, gravius auro, illud tu ames. nonne verus est liberorum suorum (Metallorum) helluo? Philosophorum Azoth, Sapo sapientum, urina puerorum, Sulfur vivum, Sal peregrinorum, Ignis secretus Philosophorum.

Nonne hæc omnia vere insunt Nitro? quâ vero methodo inibi deprehendantur, meum non est hic ostendere, satis sit indicasse in quo subjecto sint quærenda & invenienda quod ante me nemo amore tactus, præstitit. Ulteriori enim demonstratione, quod scilicet ex Nitro verum Solvens

vens Universale (noli tibi Aquam Fortem imaginari) paretur, non opus est. Tunc potes contradicere, aliudve Subjectum, cui ista omnia insint, denominare? Scio, te non posse, si vel totum orbem perlustraveris. Quod non scripserim, Tincturam super imperfecta metalla cum eo parari posse, (quod ipsi veteres philosophi tribuerunt) cogites, me eo usque non profecisse, ulteriusque progrediendi tempore & occasione caruisse, neque unquam ad tam ardua aspirare decrevisse, sed vilioribus contentum esse censuevisse. Quousque vero in Nitro perscrutando penetraverim, ex 2. furn. parte videre licet, ubi aliquot notabiles processus ex grosso subjecto præscripsi, quorum haud ultimus est ille, ubi recenseo me ante aliquot annos calcem Solis in crucibulo voluisse fundere, & quia liquari recusabat, per intervalla fluorem ex salibus paratum addidisse, donec omnia bene fluebant, crucibulo è flammis exento & effuso, cum ☉ expectabam, ejus loco plumbum invenisse, fluorem vero rubicundissimum, (licet ex candidissimis salibus confectum) & animâ auri tinctum, auro omni dignitate exuto: quod cum
anim-

animadverterem, ibi secretum latere credens, laborem aliquoties iteraverim, sed irrito semper conatu: cujus erroris causa non Subjectum fuerit, sed ego, qui pondera, ignisque, gradum non observaverim, vel ipse Deus noluerit ut plura indagarem. Profecto si iste labor successisset repetitus, jam dudum Lapid. Philos. possiderem, qui nunc vilioribus rebus, detentus familiam cum labore ac particulatim sustentare cogor. Sed posthabito hoc labore, vide fodes, quid exercitatus Phil. Paracelsus rudi nitro adscribat, cum dicit: Chymia deprehendit rem in Nitro latere. Inspiciantur Basilus Valentinus, Sendivogius, priscique Philos. quorum omnia dicta ad hujus Subjecti operationem accommodata videbis, meque ei non nimium, sed minus æquo, (quem complura fugiunt) attribuisse. Possem sanè, si animus esset, omnes Philosophorum terminos cum hoc Subjecto componere, sed cui bono ista prolixitas? qui semel eo pervenerit, quo ego, ei Philosophorum arcana satis erunt manifesta, lubenter fassuro, hoc unicum esse verum Solvens universale, nullumque præter hoc. Multi semper rem ex nitro par-

randam

randam esse crediderunt, sed quia hæsitantes nihil cum eo tentarunt, nihil invenerunt. Multi meo tempore Nitrum in Tincturam figere sunt conati, verum quia illud rude, absque debita præparatione & socio suo receperunt, quale igni mandarunt, tale mansit, fortassis utilius, si ei amicabile subjectum jungere novissent. Basilii jubet ei hilarem sociare foeminam, ex quorum amplexu regia soboles prognesceretur: omnes Philosophi ajunt, Mercurio suum pondus (sed non vulgaris) Solis ac Lunæ addendum esse, & ex ambobus fieri rem indissolubilem, dum ☉ à Mercurio solvitur, eodem momento Mercurium à Sole coagulari; eadem operâ, corporis solutionem & Mercurii coagulationem fieri. Certum est, unum esse ex Mineralibus, quod cum Nitro nostro conjungitur & figitur, duranteque fixatione omnes colores transit; sed finem rei ignoro, qui istum laborem nunquam absolverim, nec ob ingravescentem ætatem repetere cogitẽ, neq; cuiquam ut incertum laborem cum certo damno experiatur, autor esse velim: qui vero hoc faciens spe sua frustrabitur non mihi culpã imputet, quod ipsi hoc scripto

ansam præbuerim, qui hoc eo tantum fine scripsi, ut manifestum facerem, nomen Universalis non immerito ei assignatum esse: neque etiam opus est, ut res tanti momenti ingrato mundo innotescat: quidvis homini sufficit unde valetudinem familiamque sustentet: affluentia rerum animum elatum in peccata dat præcipitem. Sed quia Deus tantum arcanum non frustra in Naturæ gremio occultavit, non ægre ferendum, si quis lumen ad istud quærendum superne accipiat; nec male interpretandum, si quis bono titulo ad bonum adspiret, cum ei qui gemmam in via inventam non tollit, tantum criminis imputetur, atque illi qui ex hæreditate acceptam male decoquit & abligurit. Omnes Philosophi uno ore clamant, suum Mercur. ob vilem ortum à sciolis sperni, nec pro Menstruo Univerſ. acceptari (monentes ne ejus vilitate offendamur) quia multi incassum cum eo operantur, alii sapientes, illud pedibus conculcent, quod ipsis utile foret, quærentes quod nusquam invenire licet, vero Subjecto semper oculis prostante. Quantum cæcus pulcherrimis coloribus juvatur, surdusque testudinis sono, tantum

tum

tum stultus, si ei Naturæ secreta exponantur, ad quæ nec aptus natus est, nec erit. Neque velle, neque cujusquam currere aliquid prodest, sed sola Dei misericordia, dicente Paulo, cui suffragatur Psalter cum ait Psal. 127. Frustra surgitis mane, cubitum itis sero, panem curarum edentes, quem Deus amicis in somno dat. Unde nullius industriam curamve hujusmodi cimelum acquirere posse patet, Dei donum esse, & mansurum, unanimi Philosophorum consensu, cum quibus & nos facimus. Excipiat aliquis, Sed quis tibi hunc Philosophorum esse Mercurium revelavit? R. Ex proprietatibus, forma ac natura, ei à Philosophis assignatis, eundem agnovi, quem tu quoque si Philosophicis oculis utaris, talem agnosces, qui se à superbis occulere suevit, & revelare cui Deus vult. Si peritus hortulanus Germanus casu in horto, mirabile illud vegetabile *Noli me tangere*, (quod primitus ex Orientali India allatum, magna cura in multorum Magnatum paradisis admirationis ergo colitur) conspiciat, de quo tam portentosa legisset, quod sc. in terram decideret, contactum omnem respuens, licet illam herbam nun-

quam oculis spectasset, an non certo deprehendet, eam ipsam esse herbam? Non posse aliam esse vires ei tributæ luculenter arguent. Sic cui Deus oculos aperuit, ut in Subjecto omnes proprietates deprehendat, quas Philosophi suo Mercurio universali inesse affirmant, nonne eo acquiescens aliud investigare desinet?

Postremo, Sal Nitrum unica est vegetatio, generatio & augmentatio omnium Vegetabilium, Animalium & Mineralium, eorundemque destructio & regeneratio, perpetuâ Elementorum Circulatione, ut res ex quo orta in idem dissoluta redeat. Vegetabilium enim Nitrum in corporibus Animalium, intercedente digestionem ac Separatione, in Sal Minerale generari nemo diffitebitur: estque Nitrum seu Sal terræ Vegetabile, Animale & Minerale, quod de nullo alio Subjecto quam Materia universali dici potest. Et quemadmodum optimus Vegetabilium, Animalium ac Mineralium conservator est, ita eorundem est Mors & Destructor, eoque ab iisdem & amatur & odio habetur. Vegetabilia illud amant cum in terra crescentia inde nutrimentum petunt,

tunt, cum terra mortua, sive, falis expers semini nec nutrimentum nec incrementum præstet, attestante Christo, cum dicit: Vos estis Sal terræ: si autem terra fale sit destituta (vel sal sua falsedine vacuum) insulsa mortua est, nullosque fructus proferre potest. Ignarus fimum terram feracem reddere ait, sed immerito, non enim fimus sed sal in fimo latens illud facit, ex vegetabilibus post putrefactionem eorum generatus, rursus in eadem transmutatur, eorum seminibus radicibusve in terra adhibitus: idem animalia in cibis appetunt, quo corpora à putredine conservata roborantur.

Nemo enim tam rudis est, qui non experientiâ didicerit Sal viventium ac mortuorum præservatorem esse. Objiciat ignarus, quod etiam alia Subjecta præservandi vi polleant, Myrrha puta, Aloë, aliique balsamei liquores, qui carnes, piscesque à putredine custodiunt. Huic respondeo, Non Aloën, Myrrhamve, sed earum sal istud efficere. Mel quoque & Saccharum præservare, instet, quæ tamen salia non sint. &c. Talem non intelligere naturam salium: ista dulcia, illa amara sunt salia, quæ per

putrefactionem conversa in acerba vel acida mutantur : omnis etiam ex vino, aliisque Vegetabilibus, Spiritus ardens, alia corpora præservat, ille tamen, licet salis formam præ se non ferat, nihil est aliud quam purissimum Sal vini volatile cum Sulfure suo mistum : nullum enim Principiorum sincerum est ab admistione cæterorum in totum liberum. Idem facit acetum, quod merum esse Sal, uberrime possem, si tempus ferret demonstrare. Cui sensus tam sunt obtusi, ut unam rem mediante putrefactione in aliam abire non intelligat, ei nec maxima volumina profuerint. Ex dulcissimo musto, saccharo, melle solius putrefactionis & fermentationis interventu, acidus Tartarus, forte acetum & spiritus ardens volatilis fit : mox Tartarum, acetum, Spiritus ardens in Sal nitrosum redibit; quod pauci intelligunt, ii præcipue, qui nihil nescire vulgo creduntur. Non solus homo delectatur Sale absque quo fanus esse nequit, sed & omnia animalia. Mures præ omnibus Sali inhiant, quo non invento, parietes Sale efflorescentes lambunt, & urinam reddunt summe nitrosam. Columbæ vetustate corruptos salisque præ-

prægnantes muros frequentant. Gallinæ avenacea nuper ab equis comesta, & sale gravida grana ex fimo colligunt, ea recenti avenæ præferentes, unde foecundiores evadunt, Sale deglutitos lapillos in ventriculo concoquente, primam testarum materiam; sed si in corte conclusæ falsa terra non potiuntur, debilis ventriculus arenulas vel silices futura ovorum putamina non digerit, ideo ventosa pariunt ova, vel alienos cortices, si dentur, devorant, ut suis partibus suos conficiant. Mineralia in terræ visceribus crescentia, (experientiâ teste) gaudent sale, ex quo sibi corpora adiscunt & incrementa faciunt : similiter extra terram eodem matura ac meliora fieri amant ; inter quæ Nitrum, ut dictum, singulari erga metalla sympathia est prædictum. E contra, tam Miner. quam Anim. ac Vegetabilia falsa horrent, si illegitime congregiantur, vel per illud corrupta destruantur. Sal enim debito more adhibitum unicuique esse Vegetab. Anim. ac Mineralium conservatorem, auctorem & perfectorem, salis liquet, quod omnes Philosophi confessi sunt : quos inter Plato sali aliquid divini adscripsit, cui posteri sunt adstipulati,

multa in sale, etiam ipsum Lapid. Philosophorum quærentes; sed nescii quodnam esset verum Sal, & quis applicandi præparandique modus, ulterius progredi non potuerunt. Hinc quivis facile videt, cur veteribus secreta ista ars Alchymia sit dicta, nempe, quasi tractatio & fusio quædam Salis; quam item ob causam istis verbis familiariter utuntur, *In Igne & Sale Magisterium consistit*. Innuentes, beneficio salis & ignis veram, tam ad hominum sanitatem quam metallorum perfectionem medicinam comparandam esse.

Si Deus vitam prorogans, obstacula non objiciet generis humani bono *quid Sal & Ignis sint*, olim propalabo, ut incredibiles mundo adhuc incognitæ horum 2. corporum vires omnibus patefiant.

Unum addam. Philosophi materiam universalem obscure indigitantes dicere, eam ubique reperiri, quam pauper æque ac dives habeat, nec quisquam absque ea vivere possit, unde vulgus Aërem, pluviam, nivem Martialem, rorem Majalem somniantes, in iis materiam universalem quæsiere: & cum labor felicissime cessit, aliquid Salis nitrosi sunt adepti. Certum est,

Astra

Astra semine suo catholico gravidare Aërem nubesque, mox forma pluviae, nivis, rorisve decidentes, terram foecundatam germinationi aptam reddere, rursusque à calido aëre sursum latas nitrum suum terræ relinquere, denuo ab astris imprægnari, delabi, terræ fertilitatem conciliare, ne terra unquam hujus universalis seminis inopia laboret, sed jugiter rerum vegetationi incumbat, perpetuaque Elementorum circulatio conservetur. Hinc Hermes scripsit *Idem esse Superius, quod est Inferius*, nec tamen ab Astris petendum, cum majori compendio in propinquo & ante pedes sufficienter habeatur. Verba sic sonant,

E S

YER-

VERBA SECRETORUM
HERMETIS.

“ **V**erum est, & ab omni mendaciorum
“ involucro remotum, quodcunque
“ Inferius est, simile est ejus quod est Supe-
“ rius, per hoc acquiruntur & perficiuntur
“ mirabilia Operis, unius rei. Quemadmo-
“ dum etiam omnia ex uno fiunt per confi-
“ derationem unius: ita omnia ex uno hoc
“ facta sunt per conjunctionem. Pater
“ ejus Sol est, Mater Luna, Ventus in ute-
“ ro gestavit, nutrix ejus est terra, mater
“ omnis perfectionis. Potentia ejus per-
“ fecta est, si mutetur in terram. Terram
“ ab igne separato, subtile & tenue: à gros-
“ so & crasso, & quidem prudenter cum
“ modestia & sapientia. In cœlum hoc à
“ terra ascendit, & à cœlo rursus in terram
“ descendit, & potentiam ac efficaciam su-
“ periorum & inferiorum recipit. Hoc
“ modo acquies gloriam totius mundi.
“ Propulsabis quasi tenebras omnes & cæ-
“ citatem, hæc enim fortitudo est, omni alii
“ fortitudini & potentiæ palmam præri-
“ piens: omnia namque subtilia & crassa
“ du-

“ duraque penetrare ac subigere potest.
“ Hoc modo mundus conditus est, & hinc
“ conjunctiones ejus mirabiles, & effectus
“ mirandi, cum hæc via sit, per quam hæc
“ mira efficiantur, & propter hæc Hermē-
“ tis trismegisti nomine me appellarunt,
“ cum habeam tres partes Sapientiæ &
“ Philosophiæ universi mundi. Consum-
“ matum est verbum meum quod dixi de
“ Opere Solari.

Hæc sunt verba antiquissimi Philosophi
Hermetis, ob perfectam Naturæ cogni-
tionem merito Philosophorum Parentis,
quibus satis innuit suam Aviculam sine
alis (quæ dies noctesque volans non defe-
tiscitur) Superiorum & Inferiorum Ele-
mentorum, Superioris itidem & majoris,
nec non Inferioris & minoris mundi con-
servatricem spiritum & vitam in Nitro de-
litescere. Quod ut rudis plenius intelli-
gat, perpendat modo Aërem, in quo Spi-
ritus universalis, primum omnium rerum
Ens, habitat, sine quo nullum animal vel
horæ quadrantem vivit, nec ullum Veget.
ac Minerale producitur, nec ipse etiam Sol
lucet, nec ignis ardet: quemadmodum
excrementa Veget. Animal. & Mineralium
perenni

perenni circulatione in alimenta transmutantur: elementa in excrementa, & hæc in alimenta redeunt, indefinente renovatione ac transmutatione, quam solus homo non assequitur. Novit agricola, delapsa quotannis folia arboribus novum vigorem & nutrimentum dare, pecoris excrementa lætissimum gramen producere, Mineraliumque feces vel recrementa, à quibus Metallum semel est separatum, brevi ab Astris imprægnari, ut liquata idem metallum reddant, quo paulo ante fuerant exuta: & metallorum scorix passim suis fodinis redduntur, ubi spacio annuo vi attractrice à Spiritu universali resectæ imprægnantur, ut metallum altera vice fundant. Annon terra, ex qua Sal petræ est extractum, aëri exposita, aliud Sal petræ aliquot mensium intervallo reddit, quoties velis, ac si ei nihil fuisset detractum. Annon omnia calcinata, videlicet Calx viva, ex lapidibus, conchis, lignis, herbis parata, ex quibus ignis Spiritum universalem egit, ingenti appetitu novum Spiritum universalem attractum in corporeum Nitrum redigunt? Nonne calor, virtusque Solis est Solis Excrementum sive superfluum, quibus

quibus nutritur ac sustentatur ? Si calor Soli nullus esset, Aër nitrosâ essentiâ nunquam redderetur gravidus, nec foecunda pluvia destillaret, nec terra fructus ferret, Solique recens nutrimentum cibumque ipsius conservatorium præberet : unde consequitur, Excretum excernentis conservationem & alimentum semper esse. Sed hic jubet Plato quiescere : alibi plura, DEO volente, dicentur.

Audivimus, in Sale, & speciatim in Nitro, licet ab imperitis spreto, tam ad veram medicinam quam ad Alchymiam utiliss. ac potentissimas vires inveniri, neque operæ pretium esse, ut quis vilitate ejus offendatur ; cogitandum potius, quod coram mundo ac imaginariis Philosophis despicabile est, idem apud Deum verosque Naturæ Mystas pretiosissimum esse.

Manet ergo quod in rerum natura melius Subjectum, quo plura ac majora miracula patrentur, non dari quam Sal Nitrum : unde & ego verum Mercurium Philosophorum ex eodem parari posse constanter affirmo : me vero Lapidis Philosophorum ex eo præparationem nosse, non dixero, quod nec unquam sum aggressus : Sed
quæ

quæ in metallorum correctione, aliisque bonis artibus de eo tradidi, sola me docuit experientia, cui acquiesco, istaque omnia si res postularet reique familiari conduce-
ret, per partes singulatim demonstrare non erubescō, ut omnibus palam fiat, ea omnia præstari posse, sed non à quovis; cum nec hoc fine scripserim, ut omnibus prostant, alias plenius Scripturus, sed ut penes amicos hæc manerent. Vix credi potest, quantas mihi scripta mea molestias crearint, dum alter hinc prolixis literis me obruit, modo hoc modo illud enucleatum volens: nonnulli magno quæstionum catalogo me adoriuntur: si decimo cuique respondere voluissem, vix panem edere licuisset. Si quis cogitaret, mihi alia agenda esse, non tam impudenter flagitaret: unicuique proclive est judicare dum uni atque alteri vaco, alia familiæ meæ utiliora præstari potuisse; pretiosius est tempus, quam ut inutiliter in aliorum gratiam teratur. Sunt qui objectant: Quid tibi decedit, si ego fiam conscius; ars penes te remanet, putantes alios debere offam præmansam, absque labore & sumtibus ipsorum ori ingerere. Idem mihi quoque arrisisset, si alii
me

me suarum rerum fecissent participem, in suavi otio victitaturum, sed nullus fuit qui fecit. Maluisssem sæpe in amænis pratis, aliorum more, me avium cantu recreare, quam in summo æstu & fætoe furno invigilare: verum, quia alia discendi via non est, laborum me jam non poenitet, qui DEI ope fultus, eradicatis spinis agrum conseverim, fructus suo tempore expectans, quod cum bono Deo præstolabor, proximo, si modeste petierit, opellam meam non negaturus.

Coronidis ergo Subjungam, Si quis forte cogitet dicatve, quid me ut hæc ab omnibus Philosophis summâ curâ absconsa Mercurii universalis signa ac criteria in lucem produxerim, impulerit, cum ingratum mundus hoc beneficio indignus sit, nec hoc unquam de meis demerebitur, sed margaritas porcorum ritu conculcaturus sit? illi responsum reddo; Me quidem hoc jam pridem damno meo didicisse, quod qui malo mundo gratificatur, suam mercedem jam acceperit, nec quid amplius expectandum habeat. Sed ideo non jubemur bonum intermittere, bonisque propter malos illud celare: DEUS plus timendus quam ho-

homines, ut creditum talentum in proximi emolumentum fenori demus, expressis verbis præcipiens.

Si omnis homo suum talentum supprimet, simul & Deus ipse & magnalia ejus oblivione sepelientur, quod fieri non debet. Tum & magna est invidorum caterva sibi ipsis nil boni voventium, nedum ut proximo consulere velint. Nihil in mundum inferentes, nihil ex mundo efferemus præter bonam conscientiam. Quicquid enim possidemus, non nostrum est, sed à Deo in id accommodatum, ut in bonos usus collocemus, bonam olim rationem reddituri. Quemadmodum turpe est, si pauper sit superbus, sic longe turpius, si dives sit avarus. Cum me ergo D E U S liberalis bonorum dator, præ multis aliis, bonis artibus donarit, non in eum credo finem, ut hoc talentum defoderem, sed in proximi commodum conferrem; rationem olim non sim redditurus, si tale instrumentum esse detrectem, quale ipse me fecerit? Varie sua dona D E U S dispescit, huic magnam largitur auctoritatem, & potestatem, isti vires, illi opes, alii sapientiam, alii artes & sagacitatem, alium curis ac laboribus

boribus mergit, prout cuique saluti esse novit, singulis pro donorum multitudine multam rationem reddituris. Et quia nemini constat, quando Dominus administrationis nostræ rationem sit exacturus, semper cavēamus, ne ob male locata dona malam rationem reddamus. Hanc ob causam, meo talento aliud lucrifacere contendendo, & à prædicto metu me liberare, reliquos vitæ dies, si Deo videbitur, absque grandi labore, cura ac turba, quibus hactenus sudavi, ad Dei gloriam, proximique commodum tranquille transacturus. Si Dominus voluerit, tempus & occasionem præbebit meliora edendi, sin minus Velle pro Fecisse lector accipiet: sunt fane plures magni momenti Scientiæ penes me, quibus posteris ad altiora secreta tutissimam semitam sternere possem, verum quia meam familiam citra proximi detrimentum meo sudore honeste sustentare semper studui, contra genium meum, antiquis laboribus manus applicare coactus plura edere prohibeor. Inferat quis: Si plura comperta habes, per alios istud agito, manibus ab opere suspensis, labores disposuisse tibi sufficiat.

Qui hæc dicit, perfidum mundum sibi nondum notum esse fatetur: si fidelium operarum compos fieri potuissem, meis jampridem liberaliter prospectum esset. Hodie non ita comparatum est, ut multi credunt, homines jam sunt perfidissimi, nullius promissi observantes, suum quisq; , per fas vel per nefas quærit: beneficia malo pensantur, quod mihi non semel accidit: Si quem adoptavi, fidum collaboratorem futurum, contrarium evenit: quam primum aliquod secretum didicit, me ipso se doctiorem credens varias discedendi causas finxit, si palam & cum bona venia fieri non potuit, illud clam tentavit: vel tam petulanter se gesserunt, ut Deo gratias agerem, à talibus liberatus: unde factum ut semper oleum operamque perdiderim, proverbium illud, *Qui sua recte curata vult, ipse Dominus servusque sit oportet*, verum esse sentiens.

Vix cujusquam verbis ac pollicitationibus fides est habenda, diabolus ex profundissima abyssu egressus in mundum venit, homines pro lubitu acturus: sed perfidia domesticorum sæpe tanta non esset, si non ab alijs seducerentur; sunt enim qui
occa-

occasionem captantes eos alliciunt, & quid domi viderint audiverintque eliciunt unde irritati ad bonam frugem redire nolunt, non perpendentes, hanc rem ipso furto turpiorem, nunquam in ipsorum commodum cessuram.

Siquis ab alio, quod ipsius non est, nec penes ipsum id aliis communicare, elicit, eoque in autoris præjudicium clam vel palam utitur, celator furi æqualis habetur, neque unquam apud bonos de hoc crimine se purgabit, consultius facturus si domesticos proditores aliena offerentes repudiaret, dicens, si hoc tuo facis domino felicitatis tuæ autori, quid mihi facturus es, si licebit? Sed contrarium faciunt, dicentes, tu mihi & ego tibi tacebo, veteris veri verbii immemores, *Nullum filium tam occulte netur, quin aliquando soli exponitur.*

Idem faciunt, quibus Secreta sub silentii sigillo sunt concredita, si violata fide aliis ea communicent, rem autoris damno divulgantes. Hujusmodi dolis mundus abundat: quilibet ergo cui bonum secretum obtigit, circumspiciat, quos in familiam recipiat, & cujus sint fidei. Beatus ille, qui sua cum suis peragere potest, is

absque curis in silentio & otio sibi victum comparabit.

Ante omnia detur opera, ut tibi cum istis res sit, qui Deum timent; licet in omnibus voto non respondeant, fideles tamen habebis operas, cum qui D E U M timet, etiam homines timeat, peccata vitet, & Domini benedictionem in opere suo consequetur, malorum vero labor sine fructu perit.

Quærat quis: quomodo ingenuos à falsis discernam? R. Ex operibus, non ex verbis: putris enim arbor non potest bonos fructus ferre, nec bona arbor malos: quemadmodum enim arboris indoles: ita & hominis natura ex fructibus agnoscitur. Non qui humanitatem ac diligentiam præ se fert, fidem meretur: cum vulpes caudâ blanditur, gallinas meditatur; mali sunt feles, qui foris lambentes post scalpunt. Cum facta verbis consonant, tunc fides habeatur, sed pauci tales inveniuntur, multi vero qui foris splendentes, intus fraudibus scatent. Qui igne ustus est, ignem novit, vitatque, & alios cayere jubet, inexpertus vero suo damno sapere incipit. Quicquid humile, rectum & sincerum

rum est, à Deo est, & à Diabolo mundoque odio habetur. Omnis Natura sui simile amat, dissimile odit: si homo est subdolus, superbus, mendax, ferox, invidus, immisericors, tenax, diaboli gerit imaginem, nec duobus dominis servire potest, sed uno neglecto alterum amabit. Ex fructibus enim, non externa specie cognoscendi sunt. Si vinum gustes, num bonum vel vile sit, num suave vel austerum, judicabis. Pomum interdum foris pulchrum, intus vermibus exesum amarescit. Veterum est placitum, (Nemini credi posse, nisi modium Salis cum eo consumseris) experienciâ verissimum. Quæ hominum perfidia, post meam ætatem, ignis siccantem vim non diutius ferentem, præcipua causa est, quod multa bona penes me, inter mortua pereant. Confido autem brevi affuturos, qui meum Laboratorium inter se diribituri, ubi ego substiti, naturæ secreta ulterius rimabuntur, & ad optatum finem, mea præmonstrata face adjuti, perducent: quod mihi multo erit gratius, si mea immensis sumtibus, laboribus curisque inventa secreta pluribus innotescant, quam si mecum sine foenore sint sub tumulo defodienda.

da. Cui fini me promptissimum in posteritatis gratiam, & consultorem & adiutorem pro virili semper præstabo.

CONCLUSIO.

Cordatum Lectorem, sicubi me nimis aperte scripsisse judicabit, ne id mihi vitio vertat, humanissime rogo; quod enim feci, non mei sed proximi gratia bono animo feci, fretus, omnes ingenuos ac bonos mea scripta potius favore excepturos, quam odio & invidia rejecturos esse, neque permissuros, ut humilis stylus veritatis, quæ sinceritate gaudet, sit fraudi, sed bonum animum quo hoc factum est, spectantes defendent ac tuebuntur. Quod si diabolus, qui ferre non potest, ut homini aliquid boni conferatur, sua instrumenta in me armare conatur, mea scripta ex infinito fastu & scientiæ tumore traductura, ipsum hic & alibi ita depinxi, ut agnoscat, cujus filius ipse sit, cujusque instinctu sese efferens firmissimæ veritati obviam ire audeat, veterum proverbio, *Ars non habet osorem nisi ignorantem*, fidem factururus. Ad hæc eum rogatum volo, inanibus literis

ris mihi parcat, citra damnum non cuivis respondere valenti; Si vero mei indigni consilii egens cum modestia & sine meo detrimento istud petierit, ei meam opellam non negabo. Sponte etiam me offero omnibus tam magnis quam parvis, qui vel minimo beneficio me à juventute in hunc usque diem sunt prosecuti, quibus, ubi mihi per literas innotuerint, meum consilium (quia mihi nec ☉ nec ☽ est) mihi præstito beneficio longe præponderasse, nec turpissimam, Deo juxta atque bonis invisam belluam, *Ingratitudinem*, sed sincerum pectus Germanum, Christianumque erga amicos & inimicos amorem sub tecto meo hospitari, ac dominari, cum bono Deo reapse ostendam: Quo hic tractatulus conclusus esto.

F I N I S.

Glauber, Johann Rudolph, 1604-1670

Miraculum Mundi, Sive Plena Perfectaque descriptio admirabilis Naturae, ac
Proprietatis potentissimi Subiecti, Ab antiquis Menstruum Universale Sive
Mercurius Philosophorum dicti Quo Vegetabilia, Animalia & Mineralia
facillime in saluberrima Medicamenta, & imperfecta Metalla in permanentia
Bd.: [1]

Amsterodami 1653

Bibl.Sud. 1384-1/3#Beibd.2

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10727139-1